

Vypořádání SJM a podnikání

Podnikání je nutno chápat jako činnost, z níž výnosy náleží oběma manželům a která obvykle slouží i k získávání hodnot náležejících do bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Potom ovšem nelze opomenout ani výdaje a závazky podnikajícího manžela, které mu vznikly v souvislosti s jeho podnikáním.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 2281/2006, ze dne 3.10.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně J. K., zastoupené advokátem, proti žalovanému V. K., zastoupenému advokátkou, o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví, vedené u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 11 C 1775/99, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20. dubna 2005, č. j. 25 Co 45/2005-550, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Benešově (dále „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 25. června 2004, č. j. 11 C 1775/99-512, ve znění usnesení téhož soudu ze dne 9. června 2006, č. j. 11 C 1775/99-583, vypořádal bezpodílové spoluvlastnictví účastníků tak, že pod bodem I. výroku do výlučného vlastnictví žalobkyně přikázal bytovou jednotku č. 407/7 ve IV. podlaží domu č. p. 406 v B. na stavební parc. č. 560 s ideálním spoluvlastnickým podílem ve výši 77/1600 na společných částech domu a pozemku stavební parc. č. 560, zapsané u Katastrálního úřadu pro S. kraj, katastrální pracoviště B., na LV č. 3649 pro obec B. a kat. území B. u P., v ceně 750 000,- Kč a zůstatek vkladu na spořicírovém účtu u Č. s., a. s., na jméno J. K., č. 1031624128, s. s. 57943/0800. Žalobkyni uložil, aby zaplatila dluh u Č. s., a. s. z půjčky č. 75-151684-9 ve výši 8 173,- Kč. Pod bodem II. do výlučného vlastnictví žalovaného přikázal dům č. p. 1860 na stavební parc. č. 2569/181, pozemek parc. č. 2569/181 a pozemek parc. č. 2569/95 zahrada, zapsané u Katastrálního úřadu pro S. kraj, katastrální pracoviště B., na LV č. 2403 pro obec B. a kat. území B. u P. v ceně 2 720 000,- Kč a zůstatek na devizovém účtu u K. b., a. s., na jméno V. K., č. 341120012557121/0100, ve výši 84,64 FRF. Žalovanému uložil, aby zaplatil, dluh u Č. s., a. s. z půjčky č. 61-102770-7 ve výši 56 552,- Kč, a žalobkyni na vyrovnání jejího podílu částku 958 524,- Kč. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení a soudním poplatku.

Soud prvního stupně mimo jiné zjistil, že manželství účastníků uzavřené 27. 11. 1982 zaniklo rozvodem 16. 11. 1997. Za trvání manželství účastníků došlo ke zrušení jejich bezpodílového spoluvlastnictví rozsudkem Okresního soudu v Benešově ze 4. 11. 1997, č. j. 8 C 8032/97-16, který nabyl právní moci 24. 11. 1997. K dohodě o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví mezi účastníky nedošlo. V průběhu řízení došlo mezi účastníky k částečnému vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví ohledně věcí movitých smírem, schváleným soudem prvního stupně usnesením ze 16. 12. 2003, které nabylo právní moci 14. 1. 2004. Oba účastníci od roku 1992 podnikali na základě živnostenských listů se souhlasem druhého manžela. V době od 22. 12. 1997 do 16. 12. 1998 byl žalovaný společníkem a jednatelem společnosti N. P., s. r. o. Vklad na základní jmění této společnosti ve výši 50 000,- Kč žalovaný zaplatil 1. 12. 1997. Žalovaný je jediným společníkem a jednatelem společnosti M., s. r. o. se sídlem v B. u P., která byla zapsána do obchodního rejstříku 6. 1. 1998. Základní vklad žalovaný vložil ve výši 100 000,- Kč. Do založení posledně uvedené společnosti žalovaný podnikal jako fyzická osoba. Ze znaleckého posudku Ing. Z. K. ze 17. 9. 2003 soud zjistil, že cena podniku žalobkyně činila k 24. 11. 1997 částku 496 789,- Kč v cenách platných ke dni vypracování znaleckého posudku. Ze znaleckého posudku téhož znalce z 19. 9. 2003 zjistil, že cena společnosti žalovaného činila k 24. 11. 1997 částku 1 815 511,- Kč, ale v cenách platných ke dni vypracování znaleckého posudku činila 1 630 522,- Kč. Z bezpodílového spoluvlastnictví účastníků byla na počátku do podnikání žalobkyně vložena částka 10 000,- Kč a do podnikání žalovaného 7 500,- Kč. Soud prvního stupně do bezpodílového spoluvlastnictví účastníků nezahrnul movité věci, které účastníkům k 24. 11. 1997, kdy nabyl právní moci rozsudek o zrušení jejich bezpodílového spoluvlastnictví, sloužily k jejich podnikání. Poukázal na právní úpravu bezpodílového spoluvlastnictví od 1. 1. 1992 do 30. 7. 1998, tj. ode dne nabytí účinnosti novely občanského zákoníku provedené zákonem č. [509/1991](#) Sb. do dne nabytí účinnosti novely občanského zákoníku provedené zákonem č. [91/1998](#) Sb., kdy věci sloužící k výkonu povolání jen jednoho z manželů byly z rozsahu bezpodílového spoluvlastnictví manželů vyloučeny, a na skutečnost, že účastníci se na rozšíření bezpodílového spoluvlastnictví o tyto věci nedohodli. Pokud jde o částky 50

000,- Kč a 100 000,- Kč, které žalovaný vložil do společností N. P., s. r. o. a M., s. r. o., soud prvního stupně dospěl k závěru, že nešlo o finanční prostředky z bezpodílového spoluvlastnictví účastníků, ale že šlo o prostředky získané žalovaným z jeho podnikání.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací k odvolání žalobkyně rozsudkem ze dne 20. dubna 2005, č. j. 25 Co 45/2005-550, rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé změnil jen tak, že žalovanému uložil, aby žalobkyni zaplatil na vypořádání podílů částku 1 596 293,- Kč a jinak jej ve výroku pod bodem I. potvrdil. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení a soudním poplatku. Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně do vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví zahrnul i finanční hodnoty představující ceny podniků účastníků ke dni zániku jejich bezpodílového spoluvlastnictví, jak byly stanoveny znalcem Ing. Z. K. ve výši 486 789,- Kč u žalobkyně a ve výši 1 630 522,- Kč u žalovaného, a dále částku 131 805,- Kč, zaplacenou žalovaným z jeho podnikání, představující akontaci a první leasingovou splátku na osobní automobil Renault Megan 1,6 Classic, sníženou o 10 % s ohledem na opotřebení automobilu v souvislosti s podnikáním žalovaného, což mělo za následek změnu částky, kterou je žalovaný povinen zaplatit žalobkyni na vypořádání jejich bezpodílového spoluvlastnictví. Odvolací soud mimo jiné uvedl, že podnikání jednoho z manželů jako fyzické osoby je výkonem povolání, kdy výnos z něho je zdrojem bezpodílového spoluvlastnictví, takže není žádného důvodu, proč by výnos z podnikání jednoho z manželů měl být z režimu bezpodílového spoluvlastnictví vyloučen. Protože ze sporu o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví nelze činit vyúčtovací spor, je podle názoru odvolacího soudu „na místě takové řešení, kdy by podnikající manžel byl povinen nahradit do bezpodílového spoluvlastnictví manželů takovou částku, která by se rovnala kladnému rozdílu mezi aktivy a pasivy jeho podnikání ke dni zániku bezpodílového spoluvlastnictví, což zpravidla bude představovat cenu podniku“.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Nesouhlasí s právním názorem, že podnikající manžel je povinen nahradit do bezpodílového spoluvlastnictví částku, která se rovná kladnému rozdílu mezi aktivy a pasivy jeho podnikání ke dni zániku bezpodílového spoluvlastnictví, což zpravidla představuje hodnotu podniku. Podle žalobkyně „v zásadě jde o obejití důkazního řízení a jeho nahrazení zcela neodůvodněným paušálním postupem“. Je přesvědčena o tom, že žalovaný by jí měl uhradit vše, co ze společného, tedy z výnosů jeho podnikání, bylo vloženo zpět do jeho podniku, čili měl by jí na vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví zaplatit vyšší částku, kterou také po něm požadovala. Poukázala na to, že žalovaný na počátku sporu byl sám ochoten jí zaplatit na vypořádání částku 3 500 000,- Kč. Otázkou zásadního právního významu spatřuje v posouzení otázky, „zda reinvestované finanční prostředky z výnosu podnikání do podnikání žalovaného jsou investicemi ze společného majetku manželů do odděleného majetku jednoho z manželů“, a „zda je možné a správné vyhnout se důkaznímu řízení způsobem, jak učinily soudy obou stupňů“. Navrhla, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhl odmítnutí dovolání, případně jeho zamítnutí, pokud by dovolací soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné. Má za to, že rozhodnutí odvolacího soudu není rozhodnutím po právní stránce zásadního významu, neboť řeší právní otázku, která již byla dovolacím soudem řešena, a která není řešena v rozporu s hmotným právem. Poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 24. 2. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2545/2003.

Nejvyšší soud jako soud dovolací po zjištění, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou včas a že je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále „OSŘ“), přezkoumal napadený rozsudek podle § 242 odst. 1 a 3 OSŘ v rozsahu dovolatelkou uplatněných dovolacích námitek a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Protože majetkové společenství účastníků jako manželů – bezpodílové spoluvlastnictví manželů – zaniklo před 1. 7. 1998, soudy obou stupňů při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví účastníků správně postupovaly podle ustanovení občanského zákoníku ve znění před novelou provedenou zákonem č. [91/1998](#) Sb. (dále „ObčZ“).

Podle § 143 ObčZ v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů je vše, co může být předmětem osobního vlastnictví a co bylo nabyto některým z manželů za trvání manželství, s výjimkou věcí získaných dědictvím nebo darem, jakož i věcí, které podle své povahy slouží osobní potřebě nebo výkonu povolání jen jednoho z nich.

Podle § 149 odst. 1 ObčZ zanikne-li bezpodílové spoluvlastnictví, provede se vypořádání podle zásad uvedených v § 150 ObčZ.

Podle § 150 ObčZ se při vypořádání vychází z toho, že podíly manželů jsou stejné. Každý z manželů je oprávněn požadovat, aby mu bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek, a je povinen nahradit, co ze společného majetku vylo vynaloženo na jeho ostatní majetek. Dále se přihlédne především k potřebám nezletilých dětí, k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu a k tomu, jak se zasloužil o nabytí a udržení společných věcí. Při určení míry přičinění je třeba vzít též zřetel k péči o děti a k obstarávání domácnosti.

Podle § 148a odst. 3 ObčZ k použití majetku v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů potřebuje podnikatel při zahájení podnikání souhlas druhého manžela. K dalším právním úkonům souvisejícím s podnikáním již souhlas druhého manžela nepotřebuje.

Výkonem povolání je také podnikání jednoho z manželů jako fyzické osoby (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 2. 4. 2002, sp. zn. 22 Cdo 1717/2000, publikovaný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck Praha, pod C 1127, svazek 16).

V daném případě za trvání manželství oba účastníci podnikali se souhlasem druhého manžela. Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně do vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví účastníků zahrnul a vypořádal ceny podniků účastníků ke dni zániku jejich bezpodílového spoluvlastnictví, stanovené znalcem Ing. Z. K. ve výši 486 789,- Kč u žalobkyně a ve výši 1 630 522,- Kč u žalovaného, které jsou účastníci povinni nahradit do bezpodílového spoluvlastnictví a které představují rozdíl mezi aktivy a pasivy jejich podnikání ke dni zániku jejich bezpodílového spoluvlastnictví. Rozhodnutí odvolacího soudu není v rozporu s hmotným právem a je v souladu se stávající judikaturou dovolacího soudu. Nejvyšší soud ČR v rozsudku z 24. 2. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2545/2003, (viz. č. C 3282 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu), zaujal právní názor, od něhož neměl důvod se odchýlit, podle kterého cenu podniku (pokud nebyl vytvořen i vynaložením oddělených prostředků podnikajícího manžela) činí kladný rozdíl mezi aktivy a pasivy podnikání manžela ke dni zániku bezpodílového spoluvlastnictví, neboť nelze opomenout ani výdaje a závazky podnikajícího manžela, vzniklé v souvislosti s jeho podnikáním, které nelze oddělovat od podnikání, z něhož má prospěch i druhý manžel. Dále mj. uvedl, že jsou-li výnosy z podnikání, které patří do bezpodílového spoluvlastnictví manželů, vloženy zpět do podnikání, jde o použití prostředků bezpodílového spoluvlastnictví manželů na oddělený majetek jednoho z manželů, že však „nelze pominout, že věc, jež slouží jen podnikání jednoho z manželů, slouží k vytváření dalších výnosů, kterými je bezpodílové spoluvlastnictví manželů obohacováno, jsou-li tyto výnosy použity ke společným účelům. ... Podnikání je tedy nutno chápat jako činnost, z níž výnosy náleží oběma manželům a která obvykle slouží i k získávání hodnot náležejících do bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Potom ovšem nelze opomenout ani výdaje a závazky podnikajícího manžela, které mu vznikly v souvislosti s jeho podnikáním.“

Odvolací soud tak v dovoláním napadeném rozsahu posoudil věc po právní stránce zcela správně, proto je správný i napadený rozsudek a dovolání muselo být podle § 243b odst. 2 OSŘ zamítnuto.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)